

Vaida Kursevičienė. „Know How“ emigracijoje (II)

Viena iš neišvengiamų permainų išvykus gyventi svetur yra santykio su gimtinėje likusiais draugais pasikeitimas. Rodos, buvę patys artimiausi žmonės per laiką nutolsta, o tie, su kuriais bendravimas buvo gan retas, gerokai priartėja. Tačiau yra dar viena kategorija „draugų“, kurie, nors niekada ir nebuvo artimi, sunkiai atsispiria smalsumui paimti klaviatūrą į rankas ir paklausti: „Kaip sekasi svetur? Tvirtinkitės, o kai žinosite „Know How“, pasakysite mums, tada ir mes išvažiuosime.“ Viena vertus, ši odė yra ne draugams ir juolab ne santykiams analizuoti, o iškeltai idėjai „Know How“. Ar visgi įmanoma suprojektuoti vieną ir tą patį kurpalių emigracijai ir jį vienodai smagiai bei sėkmingai visiems naudoti?

Mano galva, tai tiesiog neįmanoma mažiausiai dėl dviejų priežasčių. Pirma, dėl to, kad mes visi esame labai skirtingi, antra - kiekvienas individas kuria santykį su aplinka ir suvokia jį skirtingai. Net jeigu ponui A sekasi emigracijoje geriau, tai nereiškia, kad ponui B seksis taip pat, nepaisant to, kad ponas B žino instrukcijas, kaip ponas A pasiekė vienus ar kitus tikslus. Galiausiai, kas yra „gerai“ vienam, gali būti nepakankamai gerai ar net „per gerai“ kitam ir t.t. Apibendrinant galima pasakyti, kad net be gilių psichologinių analizių, daugybė objektyvių faktorių lemia, koks tikėtinas susidūrimas su iššūkiais svetur.

Ruošdama šį rašinį pasidomėjau statistika ir tyrimų rezultatais, kurių tikslas buvo susisteminti veiksniai, lemiančius adaptaciją emigracijoje. Pasak tyrimų rezultatų, tam tikri kriterijai, kaip amžius, išsilavinimas, užimama darbinė pozicija gimtinėje ir pan., sąlygoja adaptacijos kryptį ir laipsnį (t. y. sunkiau ar lengviau bus adaptuotis). Pavyzdžiui, asmenys, išvykę svetur būdami 25 metų ir vyresni, išsilavinę, užėmę aukštesnes pareigas darbe gimtojoje šalyje, sunkiau adaptuojasi nei jaunesni, žemesnio išsilavinimo ir nedirbę arba užėmę žemesnes pozicijas

individai. Savaiame suprantama, emigracija pirmosios kategorijos žmonėms tolygi grįžimui atgal į pradinę tašką nusiimant visus antpečius, pasiekimus, įvertinimus, atidedant į šalį būrį kolegų, projektus, net išsilavinimą. Tačiau iš pirmo žvilgsnio net ir tokioje beviltiškoje situacijoje galima išvelgti pozityvumo, t. y. kiekvienas išsiveža potencialą, sukauptas žinias ir patirtį – pamatus, ant kurių gerokai lengviau statyti ateitį.

Svarbų vaidmenį adaptuojantis vaidina asmenybės tipas. Mėgęs pokyčius, keliones, atviresnis ir tolerantiškesnis naujoms kultūroms, demokratiškų pažiūrų žmogus bus labiau linkęs emigruoti ir lengviau adaptuosis nei ne savo valia išvykęs (pvz., įkalbėtas vienas kito sutuoktinis, vaikai ir pan.) ar konservatyvių pažiūrų tautietis. Emigruojančios pirmosios kartos atstovams yra sunkiau įsitvirtinti nei jų vaikams, t. y. antrosios kartos emigrantams. Dar vienas svarbus aspektas – šalis, iš kurios atvykstama. Kuo gimtinėje vyraujanti kultūra artimesnė svečios šalies kultūrai, tuo akultūracija lengvesnė. Galiausiai europiečių tėvų išsilavinimas ir socialinis tinklas turi įtakos vaikų sprendimui emigruoti, nes labiau išsilavinusių ir platesnį socialinį ratą turinčių tėvų vaikai turi didesnes galimybes įsidarbinti ir likti gyventi gimtinėje. Vis dėlto vaikams, įgijusiems išsilavinimą užsienyje, nei tėvų turtinė padėtis, nei turimi gimdytojų socialiniai ryšiai gimtinėje įtakos sprendimui emigruoti jau nebeturi.

Tyrimai taip pat rodo, kad labai svarbus faktorius emigracijoje yra 18 kovas–balandis 2016 laikas. Pirmajame savo rašinyje „Kaip (iš)gyventi emigracijoje“ (publikuotas www.pasauliolietuvis.lt) minėjau adaptacines stadijas (medaus mėnuo, derybos, prisitaikymas, įvaldymas), kurios laipsniškai visos turi būti išgyventos, norint pasiekti akultūraciją svečioje šalyje. Pirmieji penkeri metai laikomi sunkiausiais, kadangi jų metu vyksta asimiliacijos procesas. Pradžioje daugelis atvykėlių susiduria su įsidarbinimo sunkumais (beje, sulig kiekvienais metais nedarbo lygio išraiška procentais mažėja), mažesniu atlyginimu lyginant su vietiniais gyventojais ir pan. Tačiau laikas emigracijoje yra labiau draugas nei priešas. Nesipriešindamas naujos kultūros ypatybėms, savitumams, normaliems adaptaciniam procesams, imigrantas palaipsniui pritampa ir visiškai priima naują aplinką. Manoma, kad po septynerių metų asmuo yra visiškai akultūravęsis ir jau grįžimas į gimtinę būtų laikoma antrine emigracija su visomis iš to kylančiomis pasekmėmis.

Taigi, mano pateikti faktoriai tėra tik objektyvūs kriterijai, kurie vienaip ar kitaip daro įtaką prisitaikymui naujoje šalyje. Tačiau vien jais vadovautis būtų

neteisinga. Išsikėlę emigraciją kaip utopiją, kaip galutinį tikslą, neišvengiamai susidursime su nusivylimu. Emigraciją pasirinkęs kaip sprendimą pabėgti nuo problemų, nuo nenusisekusio gyvenimo, žmogus anksčiau ar vėliau palūš, nes vis tiek teks spręsti egzistencinius klausimus. Čia galioja visiems žinoma frazė „nuo savęs nepabėgsi“. Net ir plieskiant skaisčiai Floridos saulei, ar gavęs išpūdingą atlyginimą Norvegijoje, žmogus neišvengiamai turės išgyventi akistatą su savimi: „kas aš esu“, „ko aš noriu“, „ko siekiu“ ir t.t. Klaidos, atsivežtos iš gimtinės, persekios ir naujoje aplinkoje. Vėl suksis tas pats gyvenimo scenarijus santykiuose su žmonėmis, su savimi. Tik apšilus kojas, žmogų vėl trauks namo, kur kitaip kvepia pušys, Baltijos jūra, nes svečioj šaly po įžanginio susižavėjimo pliūpsnio prasidės vėl ta pati rutina.

Taigi, keisdami tik aplinką, bet ne save, ir vadovaudamiesi idėja, kad tik išoriniai faktoriai (nauja šalis, naujas partneris, naujas darbas, nauji draugai ir t.t.) pataisys gyvenimą, neišvengiamai patirsime frustraciją.

Mano galva, pats svarbiausias dalykas, lemiantis sėkmę ir gerą psichologinę būseną emigracijoje, yra požiūris į pačią emigraciją. Ką ji reiškia žmogui? Ar emigracija suvokiama kaip tikslas – akligatvis, ar kaip nauja plotmė, kurioje žmogus toliau auga, mokosi, pažįsta save. Kai emigracija pasitelkiama kaip įrankis augti, kaip savanaudiškais tikslais išnaudotina priemonė savo potencialui atsiskleisti, kai pokyčiai suvokiami ne kaip rezultatas, bet kaip tęstinis procesas, žmogus neabejotinai turi galimybę pasiekti stulbinamų rezultatų. Mano galva, gebėjimą gyventi „čia ir dabar“ ir būtų galima pavadinti „Know How“.

Kviečiu visus tautiečius pasidalinti su manimi savo mintimis ir įžvalgomis apie emigraciją el. paštu vk161@nova.edu.

Vaida Kursevičienė

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

